

PRAWO KARNE:

- **14 listopada** – wszedł w życie art. 2 ustawy z dnia 14 września 2012 r. o zmianie ustawy o kredycie konsumenckim oraz ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. z 2012 r. poz. 1193), na mocy której w ustawie z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (tekst jednolity: Dz.U. z 2012 r. poz. 768) w art. 16 ust. 1 w ust. 1 w pkt 1 uchylono lit. i.

Celem wprowadzonej zmiany jest usunięcie błędu legislacyjnego, polegającego na odesłaniu zawartego w art. 16 ust. 1 pkt 1 lit. i ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary do art. 58 ustawy o kredycie konsumenckim, w którym nie jest wskazane przestępstwo.

Orzecznictwo:

[Granice odpowiedzialności prawnokarnej – art. 90 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane]

9 października 2012 r. Trybunał Konstytucyjny (P 27/11) rozpoznał połączone pytania prawne Sądu Rejonowego w Janowie Lubelskim II Wydział Karny dotyczące granic odpowiedzialności prawnokarnej.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 90 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane w zakresie, w jakim przewiduje odpowiedzialność karną za prowadzenie robót budowlanych bez wymaganego zezwolenia oraz w zakresie, w jakim przewiduje prowadzenie robót budowlanych bez wymaganego zgłoszenia:

- jest zgodny z zasadą proporcjonalności wyrażoną w art. 2 konstytucji,
- jest zgodny z zasadą prawidłowej legislacji wyrażoną w art. 42 ust. 1 w związku z art. 2 konstytucji.

W pozostałym zakresie Trybunał umorzył postępowanie.

Trybunał Konstytucyjny uznał, że zgodnie z art. 2 w związku z art. 42 ust. 1 konstytucji przepis penalizujący określone zachowanie musi być na tyle precyzyjny, aby w danych, konkretnych okolicznościach nie było wątpliwości, czy aktualizuje się odpowiedzialność

karna. Brak dostatecznej precyzji jest samoistną podstawą orzeczenia niekonstytucyjności przepisu tylko wówczas, jeżeli nie jest możliwe ustalenie jego treści w drodze wykładni - w tym wykładni dokonywanej w praktyce sądowej. W wypadku zaskarżonego art. 90 prawa budowlanego istnieje możliwość dokonania wykładni prowadzącej do jednoznacznego ustalenia sankcjonowanej normy prawnej.

Trybunał stwierdził, że ustawodawca korzysta ze znacznej swobody w stanowieniu przepisów zakazujących określonych zachowań pod groźbą kary, jest w szczególności uprawniony do stanowienia prawa odpowiadającego założonym celom kryminalnopolitycznym.

Trybunał Konstytucyjny skonstatował, że w uzasadnieniu badanego pytania prawnego nie przedstawiono argumentów natury kryminalnopolitycznej, które przemawiałyby za koniecznością modyfikacji penalizacji tzw. samowoli budowlanej poprzez jej zawężenie.

Zdaniem Trybunału zgodnie z art. 1 § 2 k.k., odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto dopuszcza się takiego czynu realizującego znamiona typu czynu zabronionego, którego stopień społecznej szkodliwości (zdefiniowany w art. 115 § 2 k.k.) jest wyższy niż znikomy. Czyn spełniający znamiona typu czynu zabronionego określonego w art. 90 prawa budowlanego może być uznany w określonej sytuacji za czyn zawierający znikomy ładunek społecznej szkodliwości. Taka zaś konstatacja będzie równoznaczna stwierdzeniu, że taki czyn nie stanowi przestępstwa (art. 1 § 2 k.k.). Element materialny przestępstwa pozwala zatem na odmienne traktowanie rozmaitych czynów realizujących znamiona tzw. samowoli budowlanej z uwzględnieniem stopnia społecznej szkodliwości, w szczególności zaś "dolnego progu", jaki w tym zakresie wyznacza art. 1 § 2 k.k. Stwierdzenie, że ładunek społecznej szkodliwości czynu jest w określonej sytuacji wyższy niż znikomy również nie oznacza takiego samego traktowania wszelkich czynów stanowiących tzw. samowolę budowlaną, bez względu na stopień ich społecznej szkodliwości. Różnicowaniu reakcji prawnokarnej służą przepisy zamieszczone w części ogólnej kodeksu karnego.

W ocenie Trybunału nie sposób uznać, żeby dolegliwość wiążąca się ze stosowaniem instrumentów, jakimi w wypadku samowoli budowlanej operują przepisy prawa administracyjnego powodowała, że przewidziana tu reakcja prawnokarne jest nadmierna. Stopień dolegliwości wiążący się z zastosowaniem instrumentów prawnoadministracyjnych można porównać do sytuacji, w której z realizacją znamion typu czynu zabronionego wiąże się szkoda, której naprawienie - zgodnie z wolą poszkodowanego - ma nastąpić bądź przez zapłatę odszkodowania bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego.

[Granice kary łącznej grzywny wymierzonej w wyroku łącznym – art. 86 § 1 i 2 k.k., art. 39 § 1 k.k.s.]

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2012 r., I KZP 17/12

Teza:

W wyroku łącznym granice kary łącznej grzywny wymierzonej w stawkach dziennych, o których mowa w art. 86 § 1 k.k. i art. 39 § 1 k.k.s., wyznaczone są wyłącznie przez kryterium liczby stawek dziennych. Wysokość na nowo określonej stawki dziennej nie może jednak przekraczać najwyższej ustalonej poprzednio (art. 86 § 2 k.k.).

[Pojęcie włamania w typie kwalifikowanym przestępstwa kradzieży – art. 297 k.k.]

Postanowienie Sądu Najwyższego – Izba Karna z dnia 29 października 2012 r., I KZP 11/12

Teza:

Rozszerzenie interpretacji pojęcia „włamanie” przez przyjęcie, że włamanie to także niedopuszczenie do załączenia się zabezpieczenia przed nieuprawnionym otwarciem pojazdu mechanicznego, jest z punktu widzenia wykładni zabiegiem noszącym w sobie cechy analogii na niekorzyść sprawcy.

[Strona podmiotowa czynu zabronionego z art. 196 k.k.]

Uchwała Sądu Najwyższego – Izba Karna z dnia 29 października 2012 r., I KZP 12/12

Teza:

Przestępstwo określone w art. 196 k.k. popełnia ten, kto swoim zamiarem bezpośrednim lub ewentualnym obejmuje wszystkie znamiona tego występku.

[Interpretacja znamienia „znaczna ilość” - art. 55 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii]

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 04.10.2012 r., II AKa 344/12

Teza:

Znamię "znacznej ilości" środków odurzających lub substancji psychotropowych należy oceniać w sposób obiektywny, a nie w odniesieniu do konkretnej osoby i jej potrzeb.

[Interpretacja znamienia „posiada” - art. 62 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii]

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 25.10.2012 r., II AKa 222/12

Teza:

Posiadanie jest stanem faktycznym polegającym na rzeczywistym dysponowaniu określonym przedmiotem co w realiach niniejszej sprawy odnieść należy do środka odurzającego. Przepis art. 62 ustawy z dnia 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii penalizuje działania przestępcze polegające na niezgodnym z ustawą posiadaniu środków odurzających lub substancji psychotropowych. Przesłstwo to zaliczane jest do przestępstw trwałych, a zatem przy ustaleniu czy oskarżony posiadał znaczne ilości środków odurzających nie należy kierować się sumą posiadanych przez oskarżonego środków odurzających na przestrzeni określonego czasu, lecz kierować się należy faktyczną ilością posiadanych rzeczywiście przez oskarżonego środków odurzających w konkretnym czasie.

POSTĘPOWANIE KARNE:

- **17 października** – wszedł w życie art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 31 sierpnia 2012 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2012 r. poz. 1091).

Na mocy w/w aktu prawnego do ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego dodano nowe jednostki redakcyjne art. 592a – 592f dotyczące zapobiegania i rozwiązywania sporów jurysdykcyjnych w postępowaniu karnym pomiędzy organami sądowymi państw członkowskich Unii Europejskiej

Pełny tekst wprowadzonych zmian:

Art. 592a. [Wniosek o udzielenie informacji o postępowaniu]

§ 1. Jeżeli zachodzą okoliczności wskazane w art. 590 § 1, art. 591 § 1 lub inne okoliczności nasuwające przypuszczenie, że co do tego samego czynu tej samej osoby wszczęto postępowanie karne w Rzeczypospolitej Polskiej i w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, sąd lub prokurator występuje do właściwego sądu lub innego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej z wnioskiem o udzielenie informacji o tym postępowaniu.

§ 2. W razie trudności w ustaleniu właściwego sądu lub innego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej sąd lub prokurator może również zwracać się do właściwych jednostek organizacyjnych Europejskiej Sieci Sądowej.

§ 3. Przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli informacje o toczącym się postępowaniu karnym w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej powzięte zostały z urzędu.

Art. 592b. [Odpowiedź na wniosek]

§ 1. W razie wystąpienia sądu lub innego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej o udzielenie informacji, czy toczy się postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby, sąd lub prokurator udziela odpowiedzi we wskazanym przez ten organ terminie. W razie braku takiego terminu lub w wypadku stosowania wobec oskarżonego środka polegającego na pozbawieniu wolności sąd lub prokurator udziela odpowiedzi niezwłocznie.

§ 2. W wypadku niedotrzymania terminu określonego w § 1 zdanie pierwsze sąd lub prokurator niezwłocznie informuje sąd lub inny organ państwa członkowskiego Unii Europejskiej o przyczynie opóźnienia i podaje przewidywany termin udzielenia informacji.

§ 3. Jeżeli sąd lub prokurator, do którego zostało skierowane wystąpienie, nie jest właściwy do nadania mu biegu, przekazuje je właściwemu sądowi lub prokuratorowi i zawiadamia o tym sąd lub inny organ państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Art. 592c. **[Konsultacje]**

§ 1. Jeżeli co do tego samego czynu tej samej osoby wszczęto postępowanie karne w Rzeczypospolitej Polskiej i w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, sąd lub prokurator przeprowadza konsultacje z właściwym sądem lub innym organem państwa członkowskiego Unii Europejskiej i - jeżeli wymaga tego interes wymiaru sprawiedliwości - występuje z wnioskiem o przejęcie albo przekazanie ścigania karnego. Przepisy art. 590-592 stosuje się odpowiednio.

§ 2. W trakcie konsultacji sąd lub prokurator przekazuje sądowi lub innemu organowi państwa członkowskiego Unii Europejskiej informacje o zastosowanych w postępowaniu środkach zapobiegawczych, a także inne informacje na wniosek właściwego organu.

§ 3. Sąd lub prokurator może nie udzielić informacji, jeśli jej udzielenie mogłoby naruszyć bezpieczeństwo Rzeczypospolitej Polskiej lub narażałoby uczestnika postępowania na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia.

Art. 592d. **[Opinia Eurojust]**

§ 1. Jeśli w wyniku konsultacji, o których mowa w art. 592c § 1, nie ustalono, które państwo członkowskie powinno przejąć ściganie, sąd lub prokurator może wystąpić do Eurojust w sprawach o przestępstwa należące do jego kompetencji z wnioskiem o pomoc w rozstrzygnięciu, które państwo mogłoby przejąć ściganie.

§ 2. Po uzyskaniu opinii Eurojust sąd lub prokurator, jeżeli wymaga tego interes wymiaru sprawiedliwości, występuje z wnioskiem o przejęcie lub przekazanie ścigania karnego. Przepisy art. 590-592 stosuje się odpowiednio.

Art. 592e. **[Obowiązek zawiadomienia sądu]**

W wypadkach przewidzianych w art. 592c § 1 i art. 592d § 2 sąd lub prokurator zawiadamia sąd lub inny organ państwa członkowskiego Unii Europejskiej o sposobie prawomocnego zakończenia postępowania karnego.

Art. 592f. [Ciągłość postępowania]

Wystąpienie, o którym mowa w art. 592a, jak również konsultacje, o których mowa w art. 592c, nie wstrzymują czynności postępowania karnego.;

Celem wprowadzonej regulacji jest transpozycja do prawa polskiego decyzji ramowej Rady 2009/948/WSiSW z dnia 30.11.2009 r. w sprawie zapobiegania konfliktom jurysdykcji w postępowaniu karnym i w sprawie rozstrzygania takich konfliktów. Do chwili wejścia w życie przepisów art. 592a – 592f k.p.k. jurysdykcji w prawie karnym dotyczyły przede wszystkim art. 5 k.k. w oparciu o zasadę terytorialności oraz art. 109 - 113 k.k., określające odpowiedzialność za czyn popełniony za granicą. Brakowało natomiast regulacji ustanawiających międzynarodowe jurysdykcyjne normy kolizyjne. W efekcie zakresy jurysdykcji w różnych państwach się pokrywały, co mogło prowadzić do jednoczesnego prowadzenia postępowania w kilku państwach i w efekcie wydania orzeczeń dotyczących tego samego czynu łamiących zakaz *ne bis in idem*, wyrażony w art. 54 Konwencji wykonawczej do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. między Rządami Państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach, sporządzonej w Schengen dnia 19 czerwca 1990 r. Nowe przepisy, odzwierciedlające mechanizm przewidziany w decyzji ramowej 2009/948/WSiW, mają zapobiegać tego rodzaju naruszeniom poprzez uregulowanie kwestii dotyczących rozwiązywania sporów jurysdykcyjnych. Wprowadzają one tryb postępowania sądów i prokuratorów mający na celu ustalenie, czy w innym państwie członkowskim UE toczy się równoległe postępowanie karne o ten sam czyn tej samej osoby (por. uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, druk sejmowy nr 492).

- **5 listopada** – weszła w życie ustawa z dnia 31 sierpnia 2012 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw. Ustawa wprowadziła zmiany w Rozdziale 68 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego poprzez dodanie art. 618a – 618l.

Pełny tekst wprowadzonych zmian:

Art. 618a. [Zwrot kosztów podróży dla świadka]

§ 1. Świadcowi przysługuje zwrot kosztów podróży - z miejsca jego zamieszkania do miejsca wykonywania czynności postępowania na wezwanie sądu lub organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze - w wysokości rzeczywiście poniesionych racjonalnych i celowych kosztów przejazdu własnym samochodem lub innym odpowiednim środkiem transportu.

§ 2. Górną granicę należności, o których mowa w § 1, stanowi wysokość kosztów przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

§ 3. Według tych samych zasad świadcowi przysługuje zwrot kosztów noclegu oraz utrzymania w miejscu wykonywania czynności postępowania.

§ 4. Wysokość kosztów, o których mowa w § 1 i 3, świadek powinien należycie wykazać.

Art. 618b. [Zwrot utraconego zarobku lub dochodu za udział w czynnościach postępowania dla świadka]

§ 1. Świadcowi przysługuje zwrot zarobku lub dochodu utraconego z powodu stawiennictwa na wezwanie sądu lub organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze.

§ 2. Wynagrodzenie za utracony zarobek lub dochód za każdy dzień udziału w czynnościach postępowania przynajmniej się świadcowi w wysokości jego przeciętnego dziennego zarobku lub dochodu. W przypadku świadka pozostającego w stosunku pracy przeciętny dzienny utracony zarobek oblicza się według zasad obowiązujących przy ustalaniu należnego pracownikowi ekwiwalentu pieniężnego za urlop.

§ 3. Górną granicę należności, o których mowa w § 2, stanowi równowartość 4,6% kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, której wysokość, ustaloną według odrębnych zasad, określa ustawa budżetowa. W przypadku gdy ogłoszenie ustawy budżetowej nastąpi po dniu 1 stycznia roku, którego dotyczy ustawa budżetowa, podstawę obliczenia należności za okres od 1 stycznia do dnia ogłoszenia ustawy budżetowej stanowi kwota bazowa w wysokości obowiązującej w grudniu roku poprzedniego.

§ 4. Utratę zarobku lub dochodu, o których mowa w § 1, oraz ich wysokość świadek powinien należycie wykazać.

Art. 618c. [Prawo do żądania należności przez osobę wezwaną w charakterze świadka]

§ 1. Prawo do żądania należności przewidzianych w art. 618a i art. 618b służy osobie wezwanej w charakterze świadka, jeżeli się stawiła, choćby nie została przesłuchana.

§ 2. W przypadku gdy osoba uprawniona do otrzymania należności przewidzianych w art. 618a i art. 618b zostanie wezwana w charakterze świadka w kilku sprawach na ten sam dzień, przyznaje się jej te należności tylko raz.

§ 3. Świadkowi, który zgłosił się bez wezwania sądu lub organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze, należności przewidziane w art. 618a i art. 618b mogą być przyznane tylko wtedy, gdy został przesłuchany.

Art. 618d. [Prawo do żądania należności przez osobę towarzyszącą świadkowi]

Przepisy art. 618a-618c stosuje się odpowiednio do osoby towarzyszącej świadkowi, jeżeli świadek nie mógł stawić się na wezwanie sądu lub organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze bez opieki tej osoby.

Art. 618e. [Prawo do należności dla świadka zatrudnionego w organie władzy publicznej]

Przepisów art. 618a-618c nie stosuje się do świadka zatrudnionego w organie władzy publicznej, jeżeli powołany został do zeznawania w związku z tym zatrudnieniem. W tym przypadku świadkowi służy prawo do należności na zasadach określonych w przepisach regulujących wysokość i warunki ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

Art. 618f. [Wynagrodzenie dla biegłego i specjalisty niebędącego funkcjonariuszem organów procesowych]

§ 1. Biegłemu i specjalistcie nie będącemu funkcjonariuszem organów procesowych powołanym przez sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze przysługuje wynagrodzenie za wykonaną pracę oraz zwrot poniesionych przez nich wydatków niezbędnych dla wydania opinii.

§ 2. Wysokość wynagrodzenia za wykonaną pracę biegłego i specjalisty nie będącego funkcjonariuszem organów procesowych ustala się uwzględniając wymagane kwalifikacje, potrzebny do wydania opinii czas i nakład pracy, a wysokość wydatków, o których mowa w § 1 - na podstawie złożonego rachunku.

§ 3. Wynagrodzenie biegłych oblicza się według stawki wynagrodzenia za godzinę pracy albo według taryfy zryczałtowanej określonej dla poszczególnych kategorii biegłych ze względu na dziedzinę, w której są oni specjalistami. Podstawę obliczenia stawki wynagrodzenia za godzinę pracy i taryfy zryczałtowanej stanowi ułamek kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, której wysokość określa ustawa budżetowa.

§ 4. Wynagrodzenie biegłego i specjalisty nie będącego funkcjonariuszem organów procesowych, będących podatnikami obowiązany do rozliczenia podatku od towarów i usług, podwyższa się o kwotę podatku od towarów i usług, określoną zgodnie ze stawką tego podatku obowiązującą w dniu orzekania o tym wynagrodzeniu.

§ 5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, stawki wynagrodzenia biegłych za wykonaną pracę oraz taryfy zryczałtowane, o których mowa w § 3, mając na uwadze nakład pracy i kwalifikacje biegłego oraz poziom wynagrodzeń uzyskiwanych przez pracowników wykonujących podobne zawody, stopień złożoności problemu będącego przedmiotem opinii oraz warunki, w jakich opracowano opinię, a także sposób dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii.

Art. 618g. [Zwrot kosztów podróży biegłemu, tłumaczowi i specjaliście niebędącemu funkcjonariuszem organów procesowych]

Do biegłego, tłumacza i specjalisty nie będącego funkcjonariuszem organów procesowych powołanych przez sąd lub organ postępowania przygotowawczego stosuje się odpowiednio art. 618a. Dotyczy to również sytuacji, gdy sąd lub organ postępowania przygotowawczego nie skorzystał z usług takiego biegłego, tłumacza lub specjalisty.

Art. 618h. [Zwrot utraconego zarobku lub dochodu biegłemu, tłumaczowi i specjaliście nie będącemu funkcjonariuszem organów procesowych]

§ 1. Biegłemu, tłumaczowi i specjaliście nie będącemu funkcjonariuszem organów procesowych wezwanym przez sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze, w razie nieskorzystania z ich usług, przysługuje zwrot utraconego zarobku lub dochodu.

§ 2. Wynagrodzenie za utracony zarobek lub dochód przyznaje się biegłemu, tłumaczowi i specjaliście nie będącemu funkcjonariuszem organów procesowych, uwzględniając ich kwalifikacje i czas zużyty w związku z wezwaniem. Przepisy art. 618b § 3 i 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 618i. [Biegły, tłumacz lub specjalista niebędący funkcjonariuszem organów procesowych, jednorazowy zwrot przy wezwaniu w kilku sprawach]

W przypadku gdy biegły, tłumacz lub specjalista nie będący funkcjonariuszem organów procesowych zostaną wezwani przez uprawniony organ w kilku sprawach na ten sam dzień, zwrot kosztów podróży, noclegu, utrzymania w miejscu wykonywania czynności postępowania, utraconego zarobku lub dochodu z powodu stawiennictwa na wezwanie organu, przysługuje im tylko raz.

Art. 618j. [Wysokość należności przysługujących stronie]

Należności przysługujące stronie w związku z jej udziałem w postępowaniu przyznaje się w wysokości przewidzianej dla świadków.

Art. 618k. [Przyznawanie należności na wniosek, przedawnienie roszczeń]

§ 1. Należności, o których mowa w art. 618a, art. 618b, art. 618d oraz art. 618f-618h, przyznaje się na wniosek.

§ 2. Wniosek o przyznanie należności, o których mowa w § 1, składa się ustnie do protokołu lub na piśmie, w terminie zawitym 3 dni od dnia zakończenia czynności z udziałem osoby uprawnionej do tych należności, a w przypadku osoby, o której mowa w art. 618d - z udziałem świadka, któremu ona towarzyszyła.

§ 3. Roszczenie o zwrot należności, o których mowa w § 1, przedawnia się z upływem 3 lat od dnia powstania tego roszczenia.

§ 4. Świadek, osoba mu towarzysząca, biegły, tłumacz oraz specjalista nie będący funkcjonariuszem organów procesowych powinni być pouczeni o prawie i sposobie zgłoszenia wniosku o zwrot należności oraz o skutkach niezachowania terminu wskazanego w § 2.

Art. 618l. [Przyznanie i wypłata należności świadka, osoby towarzyszącej, biegłego, tłumacza oraz specjalisty przez sąd]

§ 1. Należności świadka, osoby mu towarzyszącej, biegłego, tłumacza oraz specjalisty nie będącego funkcjonariuszem organów procesowych ustala i przyznaje sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze.

§ 2. Przyznaną należność należy wypłacić niezwłocznie. W przypadku braku takiej możliwości należność przekazuje się przekazem pocztowym lub przelewem bankowym bez obciążania osoby uprawnionej opłatą pocztową lub kosztami przelewu.

Zasadniczym celem wprowadzonej zmiany jest wykonanie obowiązku dostosowania systemu prawa do orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego wydanego w dniu 22 marca 2011 r. (sygn. akt SK 13/08), stwierdzającego niezgodność art. 4 ust. 1 dekretu z dnia 26 października 1950 r. o należnościach świadków, biegłych i stron w postępowaniu sądowym (Dz. U. Nr 49, poz. 445, z późn. zm.) z art. 64 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Ponieważ Trybunał opowiedział się stanowczo za ujednoczeniem zasad zwrotu kosztów podróży oraz pozostałych wydatków ponoszonych przez świadków, we wprowadzonych przepisach art. 618a - 618c k.p.k. zawarto postanowienia analogiczne do tych, jakie aktualnie można znaleźć w art. 85 - 87 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Według nowych przepisów każdemu świadkowi przysługuje zwrot kosztów podróży – z miejsca zamieszkania do miejsca wykonywania czynności postępowania, jeżeli przybywa na wezwanie sądu lub organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze. Zwrot należy się w wysokości rzeczywiście poniesionych, racjonalnych i celowych kosztów przejazdu własnym samochodem lub innym odpowiednim środkiem transportu. Górną granicę oddawanych pieniędzy stanowi jednak wysokość kosztów przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu krajowej podróży służbowej. Znowelizowana ustawa stanowi także, że świadkowi przysługuje również zwrot zarobku lub dochodu utraconego z powodu stawiennictwa na wezwanie sądu lub organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze. Stratę tę musi on jednak należycie wykazać.

Ponadto wprowadzone przepisy zawierają zasady określenia wysokości wynagrodzenia dla biegłych, tłumaczy i specjalistów powołanych przez sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze. (por. uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy Kodeks postępowania karnego – oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 270)

- **1 grudnia** – wszedł w życie art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 31 sierpnia 2012 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2012 r. poz. 1091).

Na mocy w/w aktu prawnego do ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego wprowadzono nowe rozdziały: Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie środka zapobiegawczego (Rozdział 65c) i Wystąpienie państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie orzeczenia wydanego w celu zapewnienia prawidłowego toku postępowania (Rozdział 65 d).

Pełny tekst zmiany:

Rozdział 65c

Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie środka zapobiegawczego

Art. 607zd. **[Wystąpienie o wykonanie orzeczenia]**

§ 1. W razie orzeczenia przez polski sąd lub prokuratora środka zapobiegawczego określonego w art. 272, art. 275, art. 275a lub art. 276 oraz jeżeli zapewni to prawidłowy tok postępowania, sąd lub prokurator może wystąpić o wykonanie tego orzeczenia do właściwego

sądu lub innego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej, zwanego w niniejszym rozdziale „państwem wykonania orzeczenia”, w którym oskarżony posiada legalne stałe miejsce pobytu, o ile przebywa on w tym państwie lub oświadczy, że zamierza tam powrócić.

§ 2. Wystąpienie, o którym mowa w § 1, może być na wniosek oskarżonego skierowane również do innego państwa członkowskiego niż państwo legalnego stałego miejsca pobytu oskarżonego, za zgodą właściwego sądu lub innego organu tego państwa.

§ 3. Wystąpienie, o którym mowa w § 1, sąd lub prokurator kieruje każdorazowo wyłącznie do jednego państwa wykonania orzeczenia. Ponowne wystąpienie do innego państwa wykonania orzeczenia może nastąpić jedynie w razie niewykonania albo częściowego wykonania orzeczenia.

§ 4. Do poświadczonych za zgodność z oryginałem odpisu orzeczenia, o którym mowa w § 1, dołącza się zaświadczenie zawierające informacje umożliwiające jego prawidłowe wykonanie dotyczące: orzeczenia, osoby oskarżonego, środka zapobiegawczego i kwalifikacji prawnej czynu.

§ 5. Zaświadczenie powinno zostać przetłumaczone na język urzędowy państwa wykonania orzeczenia albo na inny język wskazany przez to państwo.

§ 6. Przekazanie odpisu orzeczenia oraz zaświadczenia, o którym mowa w § 4, może nastąpić również z wykorzystaniem urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności tych dokumentów. Na żądanie właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania orzeczenia sąd lub prokurator przekazuje odpis orzeczenia oraz oryginał zaświadczenia.

§ 7. W razie trudności w ustaleniu właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania orzeczenia sąd lub prokurator może również zwracać się do właściwych jednostek organizacyjnych Europejskiej Sieci Sądowej.

§ 8. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór zaświadczenia, o którym mowa w § 4, mając na uwadze konieczność udostępnienia państwu wykonania orzeczenia wszelkich niezbędnych informacji umożliwiających podjęcie prawidłowej decyzji w przedmiocie wykonania orzeczenia.

Art. 607ze. [Wykonywanie środka zapobiegawczego]

§ 1. Do chwili otrzymania informacji o przejęciu wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 607zd § 1, przez właściwy sąd lub inny organ państwa wykonania orzeczenia, a także w razie otrzymania informacji o niemożności lub odmowie wykonania orzeczenia przez właściwy sąd lub inny organ państwa wykonania orzeczenia, o zaprzestaniu jego

wykonywania przez ten organ, a także w wypadku cofnięcia wystąpienia środek zapobiegawczy jest wykonywany w dalszym ciągu przez właściwy organ.

§ 2. W razie otrzymania informacji o dostosowaniu środka zapobiegawczego do prawa państwa wykonania orzeczenia i przed rozpoczęciem wykonywania tego środka w tym państwie sąd lub prokurator w ciągu 10 dni od dnia otrzymania informacji może cofnąć wystąpienie, o którym mowa w art. 607zd § 1, mając na uwadze cele środka.

Art. 607zf. [Obowiązek zawiadomienia sądu]

§ 1. W razie zmiany lub uchylecia środka zapobiegawczego albo zmiany obowiązków nałożonych na oskarżonego sąd lub prokurator niezwłocznie zawiadamia o tym właściwy sąd lub inny organ państwa wykonania orzeczenia.

§ 2. Zawiadomienie, o którym mowa w § 1, może być przekazane również przy użyciu urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiając stwierdzenie autentyczności przekazanych dokumentów.

Art. 607zg. [Niemożność wniesienia zażalenia]

Na postanowienie sądu lub prokuratora w sprawie wystąpienia do właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania orzeczenia zażalenie nie przysługuje.

Rozdział 65d

Wystąpienie państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie orzeczenia wydanego w celu zapewnienia prawidłowego toku postępowania

Art. 607zh. [Państwo wydania orzeczenia]

§ 1. W razie wystąpienia państwa członkowskiego Unii Europejskiej, zwanego w niniejszym rozdziale „państwem wydania orzeczenia”, o wykonanie orzeczenia wydanego w celu zapewnienia prawidłowego toku postępowania i nakładającego na osobę, przeciwko której w tym państwie prowadzone jest postępowanie karne, obowiązek:

- 1) stawiennictwa przed określonym organem,
- 2) powstrzymania się od opuszczania miejsca pobytu lub kraju,
- 3) informowania określonego organu o zmianie miejsca pobytu albo uzyskiwania zgody na taką zmianę,
- 4) przebywania albo powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach,
- 5) powstrzymania się od kontaktów z określonymi osobami lub zbliżania się do określonych osób,

6) powstrzymania się od wykonywania czynności służbowych lub zawodu,

7) powstrzymania się od określonej działalności,

8) powstrzymania się od prowadzenia określonego rodzaju pojazdów

- orzeczenie to podlega wykonaniu przez prokuratora prokuratury rejonowej, na której obszarze działania osoba ta posiada legalne stałe miejsce pobytu.

§ 2. Do orzeczenia, o którym mowa w § 1, lub jego odpisu poświadczonego za zgodność z oryginałem powinno być dołączone zaświadczenie zawierające informacje umożliwiające jego prawidłowe wykonanie.

§ 3. Jeżeli prokurator, do którego zostało skierowane wystąpienie, nie jest właściwy do nadania mu biegu, przekazuje je właściwemu prokuratorowi i zawiadamia o tym właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia.

§ 4. Na wniosek właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia prokurator może wyrazić zgodę na wykonanie orzeczenia, o którym mowa w § 1, wydanego wobec osoby określonej w tym paragrafie, nieposiadającej legalnego stałego miejsca pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli w większym stopniu zapewni to prawidłowy tok postępowania.

§ 5. Jeżeli przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej, przy wykonywaniu orzeczeń, o których mowa w § 1, stosuje się przepisy prawa polskiego.

Art. 607zi. [Uzupełnienie informacji]

§ 1. Jeżeli państwo wydania orzeczenia nie przekazało wszystkich informacji potrzebnych do podjęcia decyzji w przedmiocie wykonania orzeczenia, prokurator wzywa właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia do ich uzupełnienia we wskazanym terminie. W razie niedotrzymania terminu postanowienie w przedmiocie wykonania orzeczenia wydaje się w oparciu o posiadane informacje.

§ 2. Jeżeli rodzaj albo sposób wykonania obowiązków są nieznane ustawie, prokurator określa środek lub obowiązek według prawa polskiego, z uwzględnieniem różnic na korzyść osoby, przeciwko której w państwie wydania orzeczenia prowadzone jest postępowanie karne.

Art. 607zj. [Termin wydania postanowienia]

§ 1. Postanowienie w przedmiocie wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 607zh § 1, prokurator wydaje w terminie 30 dni od dnia otrzymania orzeczenia wraz z zaświadczeniem.

§ 2. Na postanowienie prokuratora w przedmiocie wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 607zh § 1, przysługuje zażalenie do sądu rejonowego, w okręgu którego osoba,

przeciwko której w państwie wydania orzeczenia prowadzone jest postępowanie karne, posiada legalne stałe miejsce pobytu. Sąd rozpoznaje zażalenie na posiedzeniu, w którym ma prawo wziąć udział prokurator, osoba wymieniona w zdaniu pierwszym, jeżeli przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, i jej obrońca, jeżeli się na nie stawi. Jeżeli osoba wymieniona w zdaniu pierwszym nie przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i nie posiada obrońcy, prezes sądu właściwego do rozpoznania zażalenia może jej wyznaczyć obrońcę z urzędu.

§ 3. Postępowanie w przedmiocie wykonania orzeczenia powinno zakończyć się prawomocnie w terminie 60 dni od dnia otrzymania orzeczenia wraz z zaświadczeniem.

§ 4. W wypadku gdy termin określony w § 3 nie może być dotrzymany, należy zawiadomić właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia o przyczynie opóźnienia i podać przewidywany termin wydania postanowienia.

§ 5. Do wykonania orzeczenia właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia prokurator przystępuje niezwłocznie.

Art. 607zk. [Odmowa wykonania orzeczenia]

§ 1. Odmawia się wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 607zh § 1, jeżeli:

- 1) czyn, w związku z którym zastosowano środek zapobiegawczy, nie stanowi przestępstwa według prawa polskiego,
- 2) osoba, przeciwko której w państwie wydania orzeczenia prowadzone jest postępowanie karne, nie przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, chyba że istnieją podstawy do uznania, że na nie powróci.

§ 2. Przepisu § 1 pkt 1 nie stosuje się, jeżeli czyn nie stanowi przestępstwa z powodu braku lub odmiennego uregulowania w prawie polskim odpowiednich opłat, podatków, ceł lub zasad obrotu dewizowego.

§ 3. Można odmówić wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 607zh § 1, jeżeli:

- 1) pomimo wezwania przez prokuratora do uzupełnienia informacji we wskazanym terminie do orzeczenia nie dołączono zaświadczenia, o którym mowa w art. 607zh § 2, albo zaświadczenie to jest niekompletne lub w sposób oczywisty niezgodne z treścią orzeczenia,
- 2) przekazane do wykonania orzeczenie dotyczy tego samego czynu tej samej osoby, co do której postępowanie karne zostało prawomocnie zakończone w państwie członkowskim Unii Europejskiej, a osoba ta odbywa karę lub ją odbyła albo kara nie może być wykonana według prawa państwa, w którym zapadł wyrok skazujący,
- 3) według prawa polskiego nastąpiło przedawnienie wykonania kary, a przestępstwo, którego to dotyczy, podlegało jurysdykcji sądów polskich,

- 4) orzeczenie dotyczy przestępstwa, które według prawa polskiego zostało popełnione w całości albo w części na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak również na polskim statku wodnym lub powietrznym,
- 5) osoba, przeciwko której w państwie wydania orzeczenia prowadzone jest postępowanie karne, z powodu wieku nie ponosi według prawa polskiego odpowiedzialności karnej za czyn będący podstawą wydania orzeczenia,
- 6) osoba, przeciwko której w państwie wydania orzeczenia prowadzone jest postępowanie karne, korzysta z immunitetu, zgodnie z którym niemożliwy jest nadzór nad przestrzeganiem nałożonych obowiązków,
- 7) orzeczenie dotyczy wyłącznie obowiązków innych niż określone w art. 607zh § 1,
- 8) orzeczenie zostało przekazane pomimo niespełnienia warunków przewidzianych w art. 607zh § 4,
- 9) przestępstwo, którego dotyczy orzeczenie, w wypadku jurysdykcji polskich sądów karnych podlegałyby darowaniu na mocy amnestii,
- 10) pomimo niestosowania się osoby, przeciwko której w państwie wydania orzeczenia prowadzone jest postępowanie karne, do wymagań określonych w orzeczeniu nie jest możliwe przekazanie jej z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania.

§ 4. W wypadku wskazanym w § 3 pkt 10, gdy przemawiają za tym szczególne względy, prokurator, w uzgodnieniu z właściwym sądem lub innym organem państwa wydania orzeczenia, może orzec o wykonaniu orzeczenia.

§ 5. W wypadkach przewidzianych w § 1 pkt 2 oraz w § 3 pkt 1, 2 i 7 prokurator przed podjęciem decyzji w przedmiocie wykonania orzeczenia informuje o możliwości odmowy wykonania orzeczenia właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia.

Art. 607zl. [Postanowienie o zaprzestaniu wykonywania orzeczenia]

§ 1. W razie otrzymania od właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia informacji o tym, iż orzeczenie przekazane do wykonania nie podlega dalszemu wykonaniu, prokurator niezwłocznie wydaje postanowienie o zaprzestaniu wykonywania orzeczenia.

§ 2. Jeżeli dalsze wykonywanie orzeczenia nie jest możliwe z przyczyn faktycznych lub prawnych, prokurator niezwłocznie wydaje postanowienie o zaprzestaniu wykonywania orzeczenia i zawiadamia właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia.

§ 3. W razie otrzymania od właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia informacji o zmianie obowiązku nałożonego na osobę, przeciwko której w

państwie wydania orzeczenia prowadzone jest postępowanie karne, prokurator rozpoznaje sprawę wykonania zmienionego orzeczenia na zasadach określonych w niniejszym rozdziale. Przepisu art. 607zk nie stosuje się, z wyjątkiem § 1 pkt 2 i § 3 pkt 7.

Art. 607zm. [Zawiadomienie]

§ 1. O treści postanowienia w przedmiocie wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 607zh § 1, o wniesieniu środka odwoławczego od tego postanowienia, o istotnych orzeczeniach zapadłych w trakcie postępowania, jak również w razie zmiany legalnego stałego miejsca pobytu przez osobę, przeciwko której w państwie wydania orzeczenia prowadzone jest postępowanie karne, zawiadamia się niezwłocznie właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia.

§ 2. Prokurator zawiadamia niezwłocznie właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia o wszelkich okolicznościach mających wpływ na jego wykonanie. Zawiadomienie następuje w formie zaświadczenia zawierającego informacje dotyczące osoby określonej w § 1 oraz naruszonego obowiązku.

§ 3. W razie ustania przyczyn, na skutek których obowiązek został zastosowany, lub powstania przyczyn uzasadniających jego uchylenie lub zmianę prokurator może wystąpić do właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia o jego uchylenie lub zmianę.

§ 4. Zawiadomienia, o których mowa w § 1 i 2 oraz wystąpienie, o którym mowa w § 3, mogą być przekazane również przy użyciu urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności przekazanych dokumentów.

§ 5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór zaświadczenia, o którym mowa w § 2, mając na uwadze konieczność udostępnienia państwu wykonania orzeczenia wszelkich niezbędnych informacji umożliwiających podjęcie prawidłowej decyzji.

Art. 607zn. [Koszty]

Koszty związane z wykonaniem orzeczenia, o którym mowa w art. 607zh § 1, ponosi Skarb Państwa.

Celem wprowadzonej regulacji jest transpozycja do polskiego porządku prawnego decyzji ramowej Rady 2009/829/WSiSW z dnia 23.10.2009 r. w sprawie stosowania przez

państwa członkowskie Unii Europejskiej zasady wzajemnego uznawania do decyzji w sprawie środków nadzoru stanowiących alternatywę dla tymczasowego aresztowania.

Wdrożenie decyzji ramowej Rady 2009/829/WSiSW, będącej kolejnym instrumentem współpracy sądowej w sprawach karnych w UE, umożliwia przekazanie nadzoru nad nieizolacyjnymi środkami zapobiegawczymi do państwa stałego pobytu oskarżonego. W przypadku niestawiennictwa podejrzanego na wezwanie organu prowadzącego postępowanie, można wydać wobec niego europejski nakaz aresztowania. Celem rozwiązań przewidzianych w decyzji ramowej jest zapobieżenie sytuacjom, w których stosowanie inwazyjnego środka, jakim jest tymczasowe aresztowanie może być stosunkowo częstsze wobec cudzoziemców niż wobec własnych obywateli, co rodzi obawę dyskryminacji. W wielu państwach UE, w tym w RP (art. 258 § 1 pkt 1 k.p.k.) samodzielną przesłanką zastosowania tymczasowego aresztowania, jest uzasadniona obawa ucieczki lub ukrywania się podejrzanego lub oskarżonego, jeśli nie ma on miejsca zamieszkania w państwie, w którym prowadzone jest postępowanie. Jest to powodowane chęcią zabezpieczenia toku postępowania, w którym podejrzanym lub oskarżonym może być trudno dostępny dla organów ścigania. Zaproponowany w decyzji ramowej mechanizm ma zapobiegać nadużywaniu kosztownego dla budżetu i dolegliwego środka, jakim jest tymczasowe aresztowanie, tylko z uwagi na obywatelstwo podejrzanego (oskarżonego).

Wprowadzone w wyniku transpozycji decyzji ramowej Rady 2009/829/WSiSW rozdziały 65c i 65d k.p.k., umiejscowione zostały po przepisach o europejskim nakazie aresztowania. Takie usytuowanie jest analogiczne do reguły występującej w polskim prawie wewnętrznym, zgodnie z którą przepisy o nieizolacyjnych środkach zapobiegawczych następują po przepisach o tymczasowym aresztowaniu. Ponadto zmieniony został art. 613 § 1 k.p.k. w zakresie bezpośrednich kontaktów właściwych organów sądowych. Nowe przepisy określają procedurę współpracy w zakresie uznawania i wykonywania nakazów pomiędzy państwem wydającym i wykonującym. W szczególności oprócz przepisów zawierających normy kompetencyjne, określone zostały: przesłanki odmowy, zagadnienie wpływu na decyzję o uznaniu podwójnej karalności, kwestia dostosowania środków zagranicznych do krajowego systemu prawnego. Nowe uregulowania przewidują również uprawnienia do monitorowania środków zapobiegawczych, sposób postępowania w przypadku naruszenia warunków związanych z tymi środkami, a także wskazuje, jakie decyzje mogą być podejmowane przez polskie organy wobec osoby przekazanej do wykonania nadzoru. Wprowadzone przepisy zawierają także delegację ustawową do wydania aktów wykonawczych określających wzory formularzy i zawiadomień używanych w kontaktach

między organami. Rozdział 65c dotyczy wystąpienia do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie środka zapobiegawczego (por. uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, druk sejmowy nr 492).

Wybrane akty wykonawcze:

31 października – weszło w życie rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 27 września 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu przeprowadzania i dokumentowania niejawnego nadzorowania wytwarzania, przemieszczania, przechowywania i obrotu przedmiotami przestępstwa przez Żandarmerię Wojskową (Dz.U. z 2012 r. poz. 1127).

5 listopada – weszło w życie Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 września 2012 r. w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję (Dz.U. z 2012 r. poz. 1101).

23 listopada 2012 r. – weszło w życie Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 października 2012 r. w sprawie czynności administracyjnych związanych z wykonywaniem tymczasowego aresztowania oraz kar i środków przymusu skutkujących pozbawienie wolności oraz dokumentowania tych czynności (Dz.U. z 2012 r. poz. 1153).

Ponadto:

- **2 października** – ogłoszono w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 września 2012 r. w sprawie rodzaju urządzeń i środków technicznych służących do utrwalania obrazu lub dźwięku dla celów procesowych oraz sposobu przechowywania, odtwarzania i kopiowania zapisów (Dz.U. z 2012 r. poz. 1090); rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia;

- **9 października** - Rada Ministrów przyjęła projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Kodeks karny i niektórych innych ustaw opracowany przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Karnego.

Projekt ustawy stanowi kompleksową regulację, której celem jest zwiększenie sprawności postępowania karnego oraz jego efektywności, przewiduje między innymi rozszerzenie

możliwości stosowania tzw. trybów konsensualnych, wprowadza możliwość przyznania obrońcy na wniosek oskarżonego, przewiduje udział referendarzy sądowych w postępowaniu karnym, rezygnuje z postępowania uproszczonego oraz przewiduje zmiany w zakresie podstaw zaskarżenia wyroków.

- **8 listopada** - wpłynął do Sejmu projekt gruntownej nowelizacji kodeksu postępowania karnego (druk nr 870), przygotowany przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Karnego, a mający za zadanie przemodelowanie postępowania przygotowawczego i jurysdykcyjnego oraz dostosowania regulacji procesowych do standardów wyznaczonych przez Trybunał Konstytucyjny i Europejski Trybunał Praw Człowieka. Projekt został skierowany do I czytania na posiedzeniu Sejmu.

Orzecznictwo:

[Roczny okres przedawnienia dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia od Skarbu Państwa w przypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania – art. 555 k.p.k.]

11 października 2012 r. Trybunał Konstytucyjny rozpoznał skargę konstytucyjną Henryka C. (SK 18/10) dotyczącą okresu przedawnienia dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia od Skarbu Państwa w przypadku bezpodstawnego tymczasowego aresztowania.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 555 ustawy z dnia 7 czerwca 1997 r. ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.) w zakresie, w jakim wprowadza roczny okres przedawnienia dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia od Skarbu Państwa w wypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania, jest zgodny z art. 41 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W pozostałym zakresie Trybunał umorzył postępowanie.

Zdanie odrębne zgłosiła sędzia T. Liszcz.

Uzasadniając swoje stanowisko, Trybunał wyszedł z założenia, że prawo do odszkodowania nie ma charakteru absolutnego, a zatem istnieje możliwość, aby ustawodawca uregulował sposób korzystania z tego prawa i wprowadził ograniczenia w tym zakresie. Ograniczenia w zakresie dochodzenia odszkodowania za bezpodstawne tymczasowe

aresztowanie muszą jednak spełniać wymogi wynikające z konstytucyjnej zasady proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny, oceniając termin przedawnienia określony w art. 555 k.p.k. stwierdził, że został spełniony wymóg formalny zasady proporcjonalności przez wprowadzenie terminu przedawnienia na mocy aktu prawnego rangi ustawowej. Rozwiązanie takie realizuje konstytucyjny cel, jakim jest stabilność systemu. Wprowadzony termin przedawnienia nie jest nadmiernie uciążliwy. Z art. 555 k.p.k. nie wynika początkowy termin, w którym można składać wniosek o odszkodowanie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie. Jeśli można udowodnić szkodę przed zakończeniem postępowania głównego, nie ma ustawowych przeszkód, by wniosek o odszkodowanie został złożony. Roszczenie wnioskodawcy wynika bowiem z faktu powstania szkody i wyrządzenia krzywdy na skutek stosowania tymczasowego aresztowania. Można więc ocenić, czy tymczasowe aresztowanie miało cechy niewątpliwie niesłusznego postępowania, przed prawomocnym zakończeniem sprawy, w toku której tymczasowe aresztowanie zastosowano. Wymagalność roszczenia odszkodowawczego za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie powstaje w chwili wyrządzenia szkody lub krzywdy. Nie zawsze termin ten pokrywa się z ostatecznym rozstrzygnięciem w sprawie.

Trybunał ponadto uznał, że zarzut przedawnienia nie jest uwzględniany z urzędu, ale na wniosek prokuratora, który musi wykazać, że złożenie wniosku o odszkodowanie po upływie określonego terminu stoi w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego, określonymi w art. 5 k.c.

Trybunał stwierdził, że kwestia długości okresów przedawnienia nie może być traktowana jako badanie prawa w aspekcie zasady równości. Nie istnieje bowiem konstytucyjne prawo do równego traktowania podmiotów w odniesieniu do terminów przedawnienia ich roszczeń. Mimo ogólnej odpowiedzialności deliktowej, termin przedawnienia roszczeń z tej odpowiedzialności może być różnie wyznaczany, w zależności od wskazanej cechy relewantnej, wyznaczającej kategorię podmiotów podobnych. Art. 555 k.p.k. traktuje jednakowo wszystkie podmioty, które dochodzą odszkodowania za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie. Nie ma tu zatem nieproporcjonalności ograniczenia długości okresów przedawnienia.

Trybunał Konstytucyjny stanął na stanowisku, że kwestionowana regulacja nie narusza istoty prawa do odszkodowania. Odszkodowanie może być realizowane na podstawie przepisów rozdziału 58 k.p.k. Ukształtowanie terminu przedawnienia jako zawitego umożliwi dochodzenie roszczenia także po upływie tego terminu. Stanowi to gwarancję, że

w sytuacjach, w których wymagają tego zasady współżycia społecznego, a zatem wówczas, gdy złożenie wniosku o odszkodowanie następuje po terminie, odszkodowanie może zostać przyznane, ze względu na szczególne okoliczności. Okolicznością taką nie może być jednak fakt nieznamości prawa.

Trybunał Konstytucyjny uznał, że sądy dokonują wykładni art. 555 k.p.k. w zgodzie z Konstytucją, tak aby nie nastąpiło zamknięcie drogi do uzyskania odszkodowania za bezprawne działanie organu władzy publicznej. Trybunał nie ma możliwości takiego kształtowania swoich wyroków, aby określać w nich wysokość odszkodowań, które czyniłyby zadość wymogom konstytucyjnym. Zagadnienia te są poza zakresem jego kognicji.

[Przesłanki przedłużenia tymczasowego aresztowania po wydaniu przez sąd pierwszej instancji pierwszego wyroku w sprawie – art. 263 § 7 k.p.k.]

20 listopada 2012 r. Trybunał Konstytucyjny rozpoznał skargę konstytucyjną Roberta B. dotyczącą braku określenia maksymalnego okresu trwania aresztowania tymczasowego w postępowaniu karnym.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 263 § 7 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego w zakresie, w jakim nie określa jednoznacznie przesłanek przedłużenia tymczasowego aresztowania po wydaniu przez sąd pierwszej instancji pierwszego wyroku w sprawie, jest niezgodny z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 oraz art. 40 w związku z art. 41 ust. 4 konstytucji. W pozostałym zakresie Trybunał umorzył postępowanie.

Skarżący zakwestionował art. 263 § 7 k.p.k. w zakresie, w jakim po wydaniu przez sąd pierwszej instancji pierwszego wyroku w sprawie nie określa maksymalnego okresu stosowania tymczasowego aresztowania oraz nie wskazuje jednoznacznie przesłanek uzasadniających stosowanie tego środka zabezpieczającego. Skarżący podnosił, że ta regulacja narusza prawo do wolności osobistej (art. 41 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 konstytucji) oraz zakaz niehumanitarnego traktowania (art. 40 w zw. z art. 41 ust. 4 konstytucji).

Trybunał stwierdził, że z konstytucji nie można wyprowadzić tak daleko idącego nakazu, żeby w każdym wypadku stosowania tymczasowego aresztowania konieczne było wprowadzenie maksymalnego, wyrażonego sztywno w miesiącach lub latach, okresu łącznego pozbawienia wolności w ramach tego środka zabezpieczającego. Wzorce konstytucyjne, określone w art. 41 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 konstytucji, należy jednak rozumieć także w ten sposób, że pozbawienie wolności powinno być uzależnione od przesłanek, na podstawie których można jednoznacznie ustalić, jak długo - ze względu na rzeczywiste potrzeby wynikające z toczącego się postępowania karnego - tymczasowe

aresztowanie będzie trwało. W obowiązującym stanie prawnym stosowanie tymczasowego aresztowania, na podstawie zaskarżonego art. 263 § 7 k.p.k., po wydaniu przez sąd pierwszej instancji pierwszego wyroku w sprawie, skazującego oskarżonego na karę pozbawienia wolności nie niższą niż 3 lata, jest dopuszczalne - w świetle art. 258 § 2 k.p.k. - ze względu tylko na grożącą oskarżonemu surową karę, bez konieczności badania przez sąd, czy są spełnione przesłanki określone w art. 258 § 1 lub § 3 k.p.k. Taka interpretacja art. 258 § 2 k.p.k. przedstawiona w uchwale Sądu Najwyższego z 19 stycznia 2012 r. powoduje, że tymczasowe aresztowanie może być stosowane bez konieczności wykazania rzeczywistej potrzeby zabezpieczenia przebiegu toczącego się postępowania karnego, w szczególności w rozumieniu art. 258 § 1 k.p.k.. W tym kontekście norma zawarta w zaskarżonym art. 263 § 7 k.p.k. nie spełnia testu proporcjonalności i z tego względu jest niezgodna z nakazem jednoznacznego określenia przesłanek pozbawienia wolności zawartym w art. 41 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 konstytucji.

Trybunał stwierdził ponadto, że z wykonywaniem tymczasowego aresztowania związane są określone rygory, wynikające z natury tego środka zabezpieczającego (np. daleko idące ograniczenia kontaktu ze światem zewnętrznym). Dotykają one jednak osobę, względem której nadal obowiązuje domniemanie niewinności. Ich stosowanie przez długi, nieprzewidywalny dla oskarżonego okres, staje się z czasem nieproporcjonalne i urasta do poziomu nieludzkiego traktowania. Z tego względu art. 263 § 7 k.p.k. w zakresie braku precyzji przesłanek stosowania tymczasowego aresztowania po wydaniu przez sąd pierwszego wyroku w sprawie został przez Trybunał uznany za niezgodny także z art. 40 w zw. z art. 41 ust. 4 konstytucji.

[Zakres utraty mocy poprzedniego wyroku łącznego z chwilą wydania nowego wyroku łącznego – art. 575 § 1 k.p.k., art. 572 k.p.k., art. 85 k.k.]

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2012 r. I KZP 15/12

Teza:

Użyte w art. 575 § 1 k.p.k. wyrażenie „*wyrok łączny traci moc*” oznacza, że z chwilą wydania nowego wyroku łącznego tracą moc zawarte w poprzednim wyroku łącznym te jego rozstrzygnięcia o połączeniu kar lub środków karnych, bądź o umorzeniu postępowania na podstawie art. 572 k.p.k., które objęte zostały nowym wyrokiem łącznym, wydanym w związku z powstałą po wydaniu pierwszego wyroku łącznego potrzebą, wynikającą z przesłanek prawnomaterialnych, określonych w art. 85 k.k.

[Dopuszczalność wniesienia zażalenia na decyzję prokuratora o zatrzymaniu podejrzanego – art. 247 § 1 k.p.k., art. 75 § 2 k.p.k.]

Postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 29 października 2012 r., I KZP 14/12

Teza:

- 1) Art. 247 § 1 k.p.k. k.p.k. normuje sytuację związaną z zatrzymaniem osoby podejrzanego, a więc takiej, której nie przedstawiono jeszcze zarzutu popełnienia czynu zabronionego. Analogiczną sytuację podejrzanego – osoby, której taki zarzut już postawiono – reguluje art. 75 § 2 k.p.k. (stosowany z uwzględnieniem zasady wyrażonej w art. 71 § 3 k.p.k.);
- 2) decyzja o zatrzymaniu i doprowadzeniu podejrzanego podejmowana przez prokuratora na podstawie art. 75 § 2 k.p.k. (tak jak decyzja o zatrzymaniu oskarżonego wydawana przez sąd) podejmowana powinna być w formie postanowienia;
- 3) na takie postanowienie prokuratora przysługuje zażalenie;
- 4) w przypadku, gdy zatrzymanie nie zostało faktycznie dokonane, zażalenie takie może zostać złożone tylko na postanowienie jeszcze wykonalne (przed upływem konkretnej daty, wskazanej jako termin zatrzymania), później staje się bowiem bezprzedmiotowe.

[Właściwość organu orzekającego w przedmiocie umorzenia kwoty pieniężnej z tytułu środka karnego przepadku korzyści majątkowej art. 206 § 3 k.k.w.]

Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2012 r. I KZP 16/12

Teza:

Orzekanie na podstawie art. 206 § 3 k.k.w. w przedmiocie umorzenia kwoty pieniężnej z tytułu środka karnego przepadku korzyści majątkowej należy do kompetencji sądu pierwszej instancji lub innego sądu równorzędnego (art. 2 pkt 1 k.k.w).

[Termin do wniesienia apelacji; zaniechanie sporządzenia pisemnego uzasadnienia a prawo oskarżonego do obrony - art. 423 § 1 k.p.k., art. 445 § 1 k.p.k., art. 42 ust 2 Konstytucji w zw. z art.6 k.p.k.]

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 03.10.2012 r., II AKa 251/12

Teza:

- 1) Termin do wniesienia apelacji wynosi 14 dni i biegnie dla każdego uprawnionego od daty doręczenia mu odpisu zarządzenia informującego, iż sporządzenie uzasadnienia jest niemożliwe.
- 2) Przejście sędziego w stan spoczynku nie zwalnia go od obowiązku sporządzenia pisemnego uzasadnienia wyroku. Sędzia ten jest bowiem w dalszym ciągu

sędzią, tyle tylko, że w stanie spoczynku. 3) Zaniechanie sporządzenia pisemnego uzasadnienia wyroku naruszyło prawo do obrony oskarżonych zagwarantowane w art. 42 ust. 2 Konstytucji RP oraz prawo do obrony określone w art. 6 k.p.k. W sensie materialnym prawo to obejmuje kilka uprawnień oskarżonego, a w tym m.in. prawo do zapoznania się z pisemnym uzasadnieniem wyroku.

[Udział obrońcy w postępowaniu w przedmiocie dalszego stosowania środka zabezpieczającego - art. 1 § 2 k.k.w. w zw. z art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt. 10 k.p.k.]

Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 05.10.2012 r., II AKo 128/12

Teza:

" ... w postępowaniu mającym za przedmiot orzekanie o dalszym stosowaniu środka zabezpieczającego udział obrońcy jest obowiązkowy, a strony winny być zawiadomione o terminie takiego posiedzenia".

[Treść opinii biegłego - art. 201 k.p.k.]

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 05.10.2012 r., II Aka 266/12

Teza:

Biegli opiniując o poczytalności oskarżonego, dokonali ustaleń o przebiegu zdarzenia na podstawie wyjaśnień jakie złożył oskarżony, a którym to wyjaśnieniom Sąd orzekający nie dał wiary, uznając je za instrumentalne, stanowiące wyłącznie „metodę obrony polegającą na pomówieniu pokrzywdzonego o sprowokowanie zajścia i posługiwanie się bronią”. W tym stanie rzecz biegli wydali opinię w odniesieniu do przebiegu zdarzeń, których Sąd nie ustalił, co czyni opinię nieprzydatną dla rozstrzygnięcia sprawy. W takiej sytuacji proceduralnej winien Sąd po naradzie wznowić przewód sądowy i postąpić po myśli art. 201 k.p.k. in fine, zlecając biegłym wydanie opinii w oparciu o ustalenia stanu faktycznego, jaki stanowić będzie podstawę faktyczną orzekania.

[art.12 ust. 2, 4 i 5 pkt 1 i art. 17 ust. 3 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki]

Postanowienie Sąd Apelacyjnego w Warszawie z dnia 9 października 2012, II S 58/12

Teza:

Gdy organy sądu nie są w stanie, w wyniku własnych wewnętrznych działań, zwiększyć obsady kadrowej wydziału, winny inicjować działania wobec Ministra Sprawiedliwości decydującego o ilości etatów sędziowskich w danym sądzie. Trudności organizacyjno – kadrowe nie ekskulpują bowiem sądu od odpowiedzialności za przewlekłość postępowania.

[Zakaz kumulowania ról oskarżonego i pokrzywdzonego w tej samej sprawie – art. 50 k.p.k.]

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 10.10.2012 r., II Aka 230/12

Teza:

nie najmniejszych przeciwwskazań do tego, aby toczył się proces w sprawie, gdzie dobro prawne jednego z oskarżonych zostało zagrożone przez inny czyn drugiego współoskarżonego, albowiem art. 50 k.p.k. ma tylko zapobiec sięganiu po uprawnienia procesowe pokrzywdzonego przez osobę występującą w tej samej sprawie jako oskarżony.

[Przesłanki dla wyznaczenia sądu właściwego do rozpoznania sprawy w trybie art. 36 k.p.k.]

Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 19.10.2012 r., II AKo 131/12

Teza:

Sąd orzekający w trybie art. 36 k.p.k. rozważając wniosek o zmianę właściwości miejscowej, nie może ograniczyć się do mechanicznego zastosowania prostego rachunku matematycznego, ale musi uwzględnić także dające się policzyć realne możliwości sądu wskazanego do rozpoznania sprawy.